

Remissyttrande

2020-10-06

Ert diarienummer I2020/01315/TM

Regeringskansliet

Ett nationellt biljettsystem för all kollektivtrafik

Sammanfattning

Västra Götalandsregionen delar betänkandets bedömning att ökad harmonisering och exponering av kollektivtrafikens data och biljetter kan bereda väg för tjänsteinnovationer som i sin tur kan öka kollektivtrafikens attraktionskraft. Västra Götalandsregionen är därför i grunden positivt inställd till införandet av ett nationellt biljettsystem som underlättar för tredjepartsaktörer att integrera, paketera och sälja kollektivtrafikbiljetter. Västra Götalandsregionen har dock invändningar mot stora delar av den utformning och genomförandeplan som betänkandet föreslår. Västra Götalandsregionen förordar därför ett antal betydelsefulla förändringar i syfte att åstadkomma ett mer kostnadseffektivt och genomförbart upplägg med tydligare styrning mot att bidra till hållbart resande:

- Reducera den digitala infrastrukturen till att endast omfatta de komponenter som behövs för att förverkliga den utökade nationella åtkomstpunkten för trafikdata.
- Förstärk den utökade nationella åtkomstpunkten för trafikdata med verktyg som gör det möjligt att styra tredjepartsförsäljningen av kollektivtrafikbiljetter mot att bidra till hållbart resande.
- Tillåt direktintegrationer som går vid sidan av det nationella biljettsystemets centrala funktioner.
- Stryk kravet om att kollektivtrafikföretag ska länka till den konkurrensneutrala försäljningskanalen i sina mobilapplikationer.
- Finansiera utvecklingen av de centrala funktionerna till 100% och ersätt de regionala kollektivtrafikmyndigheterna för alla investeringskostnader som det nationella biljettsystemet medför.

Västra Götalandsregionens synpunkter

Förslag 1 – Digital infrastruktur

De investeringar som den föreslagna digitala infrastrukturen fordrar står inte i proportion till de nyttor det skulle skapa. Investeringskostnaderna drivs framförallt av systemet för identifikatorer, vars nytta för resenärer dessutom bygger på förändringar av produktutbud, affärsregler och affärssamarbeten som står utanför betänkandets mandat att påverka. Identifikatorerna är inte heller avgörande för att skapa bättre förutsättningar att utveckla tjänster och produkter

som gör det enklare att kombinera kollektivtrafikresor inom och mellan regioner samt med andra typer av transporttjänster. De skapas primärt av möjligheten för tredjepartsaktörer att på ett enkelt sätt integrera och sälja kollektivtrafikens biljetter. Västra Götalandsregionen förordar därför att den digitala infrastrukturen reduceras till att endast innehålla de komponenter som behövs för att genomföra förslag 2, det vill säga framförallt en påskyndad implementering av Biljett och Betal-standarden (BoB), men även någon form av central biljettväxel, avräkningsfunktion och stödorganisation. I syfte att undvika oskäligen kostnader bör dessa, och andra, centrala funktioner utvecklas succesivt efter behov.

Förslag 2 – Utökad nationell åtkomstpunkt för trafikdata

Västra Götalandsregionen ställer sig bakom förslaget om en utökning av den nationella åtkomstpunkten för trafikdata. Västra Götalandsregionen bedömer att det markant skulle förbättra förutsättningarna att utveckla tjänster och produkter som gör det enklare att resa med kollektivtrafiken. Det föreslagna upplägget behöver dock förstärkas med verktyg som ger kollektivtrafikföretagen fortsatt inflytande över hur deras biljetter paketeras och presenteras samt goda möjligheter att styra tredjepartsförsäljningen mot att bidra till hållbart resande. Verktyg för effektiv styrning mot hållbart resande kräver i sin tur tydliga bestämmelser om vilken data som en tredjepartsaktör ska dela med sig av samt om vad som krävs för att dess försäljningsrättigheter ska upphävas. För att gynna effektiva, lokala innovationssamarbeten måste direktintegrationer som går vid sidan av de centrala funktionerna tillåtas.

Förslag 3 – Konkurrensneutral försäljningskanal

Principiellt är det problematiskt att den idag dominerande försäljningskanalen för interregionala resor (sj.se) snedvrider konkurrensen. Västra Götalandsregionen är därför positivt inställt till förslaget om att inrätta en konkurrensneutral försäljningskanal, men med två reservationer. För det första är det viktigt att ställa kostnaderna för uppbyggnad och marknadsföring i proportion till resenärsnyttan när en mer detaljerad plan för utveckling och huvudmannaskap tas fram. För det andra skulle en skyldighet att hänvisa till försäljningskanalen hämma möjligheterna för kollektivtrafikföretag att utveckla användarvänliga och ändamålsenliga mobilapplikationer. Det kravet bör därför strykas.

Rekommendationer

Flertalet av betänkandets rekommendationer torde bidra till att underlätta för resenärer att kombinera kollektivtrafikresor inom och mellan regioner samt med andra typer av transporttjänster. Västra Götalandsregionen ställer sig framförallt bakom rekommendationen om att göra det möjligt att köpa kollektivtrafikbiljetter i orter med stadstrafik genom att blippa ett betalkort (så kallat *tap-and-go*) samt rekommendationen om att kollektivtrafikbranschen, genom Svensk Kollektivtrafik och Sveriges Kommuner och Regioner, bör genomföra ett arbete som syftar till att harmonisera affärs- och taxeregler mellan regioner.

Genomförande och finansiering

Den föreslagna planen för finansiering och genomförande skulle påverka kollektivtrafikföretagens redan lagda budgetar och utvecklingsplaner. Coronapandemin har dessutom lett till betydande intäktstapp över hela landet. Framöver kommer omfattande och kostsamma insatser att krävas för att vinna

tillbaka resenärerna till kollektivtrafiken. För att inte förvärpa den rådande situationen eller försvåra det stundande arbetet borde staten finansiera hela utvecklingen av de centrala funktionerna samt stå för alla investeringskostnader som det nationella biljettsystemet skulle innebära för de regionala kollektivtrafikmyndigheterna. Enligt Västra Götalandsregionens uppskattning är såväl investeringskostnader som driftskostnader för kollektivtrafikföretag underskattade i betänkandet. Vidare bör det förtydligas att de tjänster som använder det nationella biljettsystemet för att sälja kollektivtrafikbiljetter inte ska finansieras igenom oerättigade försäljningsprovisioner. För ett kollektivtrafikföretag bör kostnaderna (fasta och rörliga) för försäljning av en biljett via den nationella åtkomstpunkten på sikt vara i paritet med om försäljningen skett via en befintlig kanal.

Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Johnny Magnusson
Regionstyrelsens ordförande

Ann-Sofi Lodin
Regiondirektör